

Handläggare: Lotta Lindh-Neville
Tfn: 08-508 14 008

Till Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

**Utred de apatiska barnens situation
remissvar till kommunstyrelsen (SotN 314-331-2004)**

Förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till kommunstyrelsen.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Bengt Stenström
Chef socialtjänstavdelningen

Sammanfattning

Lotta Edholm (fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) har i en skrivelse till kommunstyrelsen föreslagit att socialtjänsten ska få i uppdrag att omedelbart inleda utredning kring varje apatiskt barn i Stockholms stad. Detta med anledning av att det framkommit uppgifter om att föräldrar till apatiska barn medvetet försätter barnen i detta tillstånd.

Förvaltningen delar uppfattningen om att det är oerhört allvarligt om det skulle vara så. Däremot ställer sig förvaltningen inte bakom förslaget att man från socialtjänstens sida ska inleda utredning av varje enskilt barns situation. Enligt förvaltningens bedömning finns det heller inget lagligt stöd för detta.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom socialtjänstavdelning, barn- och ungdomsenheten.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bland annat Enskede-Årsta stadsdelsnämnd med anledning av en skrivelse från Lotta Edholm(fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) angående apatiska barn. Remisstiden sträcker sig till 28 februari 2006.

Lotta Edholm(fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) refererar till de uppgifter som framkommit om att föräldrar till apatiska barn medvetet försätter och håller barnet i detta tillstånd för att förbättra sin situation i asylprocessen. Ett flertal föräldrar har därför polisanmälts. I skrivelsen uppges att det i Stockholm finns ca 70 apatiska barn.

Lotta Edholm (fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) föreslår att socialtjänsten i Stockholms stad får i uppdrag att omedelbart inleda utredning kring alla apatiska barn och deras familjer. Om det skulle framkomma fall där föräldrarna misshandlar sina barn anser de att barnen ska omhändertas enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Förvaltningens synpunkter

Det är ingen tvekan om att de barn som visar uppgivenhetssymptom, d.v.s. betecknas som apatiska, befinner sig i en mycket svår situation. Frågan om apatiska barn har, inte minst massmedialt, fått stor uppmärksamhet och vitt skilda uppfattningar om orsakerna till symptomen har framförts.

Förvaltningen delar Lotta Edholms (fp) och Ann-Katrin Åslunds (fp) uppfattning om att det är oerhört allvarligt om det skulle vara så att föräldrar utnyttjar sina barn och medvetet försätter dem i ett apatiskt tillstånd.

Förvaltningen ställer sig emellertid inte bakom förslaget att man från socialtjänstens sida ska inleda utredning av varje enskilt barns situation. Som förvaltningen ser det, skulle detta betyda ett generellt ifrågasättande av föräldrarnas omsorgsförmåga och en särbehandling som inte är förenlig med sociallagstiftningens intentioner. Grundinställningen måste vara att föräldrarna till dessa barn, på samma sätt som föräldrar i allmänhet, tar sitt ansvar och söker det stöd och den hjälp barnet och de själva kan behöva.

Det finns enligt förvaltningens bedömning heller inte något lagligt stöd för att inleda utredning i varje enskilt fall. Enligt socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden ”inleda utredning av vad som genom ansökan eller

på annat sätt har kommit till nämndens kännedom *och* som kan föranleda någon åtgärd av nämnden”. För att inleda utredning måste det således finnas indikationer på att barnet far illa och kan vara i behov av insatser från socialtjänstens sida.

Som förvaltningen ser det kan man inte utgå från att de barn som visar uppgivenhetssymptom far illa i socialtjänstlagens bemärkelse. Däremot behöver dessa barn med största sannolikhet insatser, om inte annat rent medicinska. Förmodligen har också föräldrarna behov av stöd för att kunna hantera situationen och ge barnet en god omvårdnad.

Både Stockholms stad och Stockholms läns landsting har på olika sätt uppmärksammat frågan om de apatiska barnens situation. Frågan har även uppmärksamrats på regeringsnivå och en särskild utredning har tillsatts.

Vad gäller Stockholms län har flyktingenheten vid landstingets barn- och ungdomspsykiatriska verksamhet (BUP) fått i uppdrag att fortlöpande kartlägga hur många barn med uppgivenhetssymptom som finns i länet, deras sjukdomssymptom samt vilka insatser de eventuellt har. Kartläggningen baseras bl.a. på uppgifter från samtliga BUP-mottagningar och från Migrationsverket.

I Stockholms län finns för närvarande sammanlagt ca 70 barn med uppgivenhetssymptom, varav 40 till 45 i Stockholms stad. Enligt flyktingenhetens bedömning har man lyckats identifiera de apatiska barn som finns i Stockholmsområdet, med undantag av de barn som eventuellt hålls ”gömda”. Kartläggningen visar att ca 80 % av barnen har insatser från både socialtjänstens och barn- och ungdomspsykiatrins sida.

Utöver att svara för kartläggning har barn- och ungdomspsykiatrins flyktingenhet i uppdrag att ansvara för samordning av de insatser de apatiska barnen och deras familjer behöver.

När det gäller Stockholms stad har socialtjänstförvaltningen på uppdrag av socialborgarrådet nyligen gjort en kartläggning av hur många barn med uppgivenhetssymptom som aktualiserats inom socialtjänsten med anledning av misstankar om misshandel eller annan form av vanvård och vilka åtgärder man i så fall vidtagit.

Kartläggningen genomfördes i slutet av förra året och visade att ingen stadsdelsnämnd fått den typen av anmälningar. Däremot har några barn med uppgivenhetssymptom aktualiserats på grund av tveksamheter vad gäller föräldrarnas omsorgsförmåga eller med anledning av att familjen t.ex. behövt hjälp med att ordna bostad. I dessa fall har socialtjänsten antingen inlett utredning eller efter förhandsbedömning beslutat avsluta

ärendet då barnets och familjens behov bedömts vara tillgodosedda, exempelvis genom landstingets försorg.

Länsstyrelsen i Stockholms län har initierat en granskning av de nio fall inom länet där Migrationsverket polisanmält föräldrar som misstänkts för att utsätta sitt barn för brott. Åtta av dessa barn bor i Stockholms stad och samtliga är eller har varit aktuella inom socialtjänsten. Länsstyrelsen har begärt in uppgifter från berörda stadsdelsförvaltningar för att granska hur dessa ärenden handlagts. Ett av dessa barn är aktuellt i Enskede-Årsta stadsdelsnämnd.

De apatiska barnen är, som framgår ovan, på olika sätt uppmärksammade och i de flesta fall finns redan ett samarbete mellan landstinget och kommunens socialtjänst.

Enligt socialtjänstlagen har myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården skyldighet att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”. Anmälningsskyldighet föreligger också för ”dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område”. Förvaltningen förutsätter att de myndigheter som har anmälningsskyldighet, vid misstanke om att ett barn far illa, anmäler detta till socialnämnden.

Lotta Edholm (fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) anser att barnet måste omhändertaras enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) om det skulle framkomma fall där föräldrar misshandlar sitt barn. För tydlighetens skull vill förvaltningen påpeka att LVU-lagstiftningen inte är tillämplig annat än i de fall barnets vårdnadshavare eller den unge själv, i de fall denne är över 15 år, inte samtycker till vård eller om det kan antas att samtycke inte kommer att ges.

Utgångspunkten för socialtjänstens arbete är frivillighet. I socialtjänstlagens så kallade portalparagraf anges bland annat att verksamheten ska inriktas på att ”frigöra och utveckla enskildas egna resurser” och ”bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet”. Detta betyder att socialtjänstens insatser så långt det är möjligt ska bygga på frivillighet och utformas i samförstånd med den enskilde. LVU-lagstiftningen är således inte tillämplig annat än i situationer där de frivilliga insatser som kan ges med stöd av SoL är otillräckliga.

Bilaga

1. Motion från Lotta Edholm(fp) och Ann-Katrin Åslund (fp) angående apatiska barn.